

TURKEY RIGHTS MONITOR

Sayı 137 | 30 Ocak-5 Şubat 2023

(İlgili kaynakların linkleri İngilizce versiyonda yer almaktadır.)

TÜRKİYE'NİN GÜNEYİNDE DEPREM

Türkiye ve Suriye'deki yıkıcı depremlerden etkilenen kişileri düşüncelerimizde ve dualarımızda tutuyoruz ve yakınlarını kaybedenlere bu zor zamanda başsağlığı dilekelerimizi iletiyoruz.

KEYFİ GÖZALTI VE TUTUKLAMALAR

Hafta boyunca savcılar en az 71 kişi hakkında Gülen hareketiyle irtibatlı oldukları gerekçesiyle gözaltı kararı verdi. Birleşmiş Milletler Keyfi Tutuklama Çalışma Grubu (WGAD) tarafından Ekim 2020'de yayımlanan bir görüş belgesinde söz konusu grupla bağlantılı olduğu iddia edilen kişilerin geniş çaplı ve sistematik olarak hürriyetinden mahrum bırakılmasının insanlığa karşı suç teşkil edebileceği belirtildi. Derneğimiz 15 Temmuz darbe girişiminden bu yana gerçekleşen Gülen hareketi bağlantılı toplu gözaltı uygulamalarını detaylı bir veritabanı vasıtasıyla sistematik olarak kayda geçirmektedir.

31 Ocak: Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (AİHM), Gülen hareketiyle irtibatlı olduğu suçlamasıyla gazeteci Abdullah Kılıç'ın tutuklanmasına ilişkin davada Türkiye'yi haksız buldu. AİHM, Kılıç'ın tutukluluğunda özgürlük ve güvenlik hakkı ile makul sürede yargılanma hakkı dahil birçok temel hakka yönelik ihlal tespit etti.

ZORLA KAYBEDİLMELER

Hafta boyunca, 2016-2018 yılları arasındaki olağanüstü hal döneminde görevinden ihraç edilen ve 6 Ağustos 2019 tarihinde ortadan kaybolduğu ihbar edilen eski kamu çalışanı Yusuf Bilge Tunç'tan bir haber alınmadı. Tunç'un

ortadan kaybolması 2016 yılından bu yana yaşanan ve Türk hükümetinin dahil olduğuna dair güçlü bulgular içeren bir dizi zorla kaybedilme vakasının son örneklerinden biri oldu.

TOPLANTI VE ÖRGÜTLENME ÖZGÜRLÜĞÜ

3 Şubat: İstanbul'daki bir mahkeme, Boğaziçi Üniversitesi protestolarına katılımları nedeniyle yargılanan 14 kişiyi altı ay hapis cezasına mahkum etti.

3 Şubat: Mardin Valiliği, ilde Azad Bedran tarafından verilmesi planlanan bir konseri, daha önce ilan edilen toplantı yasağını gerekçe göstererek yasakladı.

3 Şubat: Van ve Şırnak'ta valilikler her türlü açık hava toplantı ve gösterisini sırasıyla dört ve 10 gün boyunca yasakladı.

İFADE VE BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

30 Ocak: Bursa'daki bir mahkeme, 2015 yılındaki bir anma etkinliği sırasında atılan sloganlarda cumhurbaşkanına hakaret edildiği suçlamasıyla 21 kişiye 11 ay ila 2 ay arasında değişen hapis cezaları verdi.

30 Ocak: Savcılar, 18 yaşındaki bir kişiye tecavüz ettiği suçlamasıyla mahkum edilen bir eski askere hakaret etmekle suçladıkları şarkıcı Melek Mosso hakkında iki yıla kadar hapis cezası talep etti.

30 Ocak: Çekim yaparken 16 Aralık'ta gözaltına alınan belgesel yapımcısı Sibel Tekin tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakıldı. Tekin terörizm suçlamalarıyla yargılanacak.

31 Ocak: Bitlis savcılığı, ilde yaşandığı iddia edilen bir çocuk istismarı hadisesini haberleştiren gazeteci Sinan

Aygül hakkında dezenformasyon suçlamasıyla iddianame hazırladı. Konuya ilişkin raporlarda, “yanlış ve yanıltıcı bilgi” yaymayı suç olarak tanımlayan ve bu suçtan mahkum edilenler için üç yıla varan hapis cezaları öngören tartışmalı bir kanun çerçevesinde Türkiye’de hakkında iddianame hazırlanan ilk kişinin Aygül olduğuna dikkat çekildi.

31 Ocak: İstanbul savcılar gazeteci Sezgin Kartal hakkında terörizm suçlamasıyla iddianame hazırladı. Kartal 13 Ocak günü tutuklanmıştı.

31 Ocak: İstanbul’da jandarma güçleri Aydın Aydoğan adlı bir kişiyi sosyal medya paylaşımları nedeniyle gözaltına aldı.

1 Şubat: İstanbul’da polis muhalefet aktivisti Perihan Koca’yı sosyal medya mesajları nedeniyle gözaltına aldı.

1 Şubat: Geçtiğimiz hafta terörizm suçlamasıyla gözaltına alınan gazeteci Rojin Altay serbest bırakıldı.

1 Şubat: Ankara’daki bir istinaf mahkemesi, gazeteci Alican Uludağ’a bir savcı hakkındaki sosyal medya yorumları nedeniyle alt mahkeme tarafından verilen 10 aylık hapis cezasını bozdu.

2 Şubat: İstanbul’da polis, televizyon programcısı Metin Uca’yı tiyatro performansı sırasında söylediği sözlerle ilişkin bir şikayet nedeniyle gözaltına aldı.

2 Şubat: İstanbul’da polis, hükümete muhalif söylemleriyle bilinen moda tasarımcısı Barbaros Şansal’ı orduyu ve polisi aşışılama suçlamasıyla gözaltına aldı.

2 Şubat: Ankara’daki bir mahkeme, yurtdışındaki gazeteciler Can Dünder ve Erk Acarer tarafından başlatılan 100suzler.org adlı bir siteye erişim engeli getirdi.

2 Şubat: İstanbul’daki bir mahkeme, cumhurbaşkanı tarafından yapılan bir açıklamaya muhalefet siyasetçilerinin verdiği cevaplara ilişkin en az altı habere erişim engeli getirdi.

2 Şubat: Ankara’daki bir mahkeme, Anayasa Mahkemesi hakimi İrfan Fidan’ın adının karıştığı görevi kötüye kullanma iddialarına ilişkin bir habere erişim engeli getirdi.

2 Şubat: İstanbul’daki bir mahkeme, cumhurbaşkanının oğlu Bilal Erdoğan’ın arkadaşına verilen kamu ihalelerine ilişkin en az üç habere erişim engeli getirdi.

2 Şubat: Diyarbakır’daki bir mahkeme, Dicle Haber Ajansı’nda (DİHA) çalışması nedeniyle yargılanan muhabir Ramazan Akoğul’un beraatına hükmetti.

2 Şubat: İzmir’deki bir istinaf mahkemesi, Mezopotamya haber ajansı muhabiri Ahmet Kanbal’a daha önce verilen hapis cezasını bozdu. Mahkeme, daha önceki cezası üst düzeyli bir subayın şikayeti üzerine verilen Kanbal’ın beraatına hükmetti.

2 Şubat: İstanbul’daki bir mahkeme, sosyal medyada cumhurbaşkanına hakaret etmekle suçlanan eski muhalefet milletvekili Eren Erdem’in beraatına hükmetti.

3 Şubat: İstanbul’daki bir mahkeme, Boğaziçi Üniversiteli protestoları sırasında kamu görevlisine hakaret etmekle suçlanan bir kişiyi 1 yıl 2 ay hapis cezasına mahkum etti.

YARGI BAĞIMSIZLIĞI VE HUKUK DEVLETİ

4 Şubat: Bingöl savcılar, Ağustos 2021’de polis tarafından gözaltına alınmasının ardından işkenceye uğradığını iddia eden Sonuç Gürdeğer adlı kişinin şikayetine ilişkin olarak soruşturma başlatmayı reddetti.

KÜRT AZINLIK

2 Şubat: Diyarbakır’daki bir mahkeme, Dicle Haber Ajansı’nda (DİHA) çalışması nedeniyle yargılanan muhabir Ramazan Akoğul’un beraatına hükmetti.

2 Şubat: İzmir’deki bir istinaf mahkemesi, Mezopotamya haber ajansı muhabiri Ahmet Kanbal’a daha önce verilen hapis cezasını bozdu. Mahkeme, daha önceki cezası üst düzeyli bir subayın şikayeti üzerine verilen Kanbal’ın beraatına hükmetti.

3 Şubat: Mardin’deki bir mahkeme, ilçe belediye başkanları Nilüfer Elik Yılmaz ve Gülistan Öncü’yü terörizm suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti.

3 Şubat: Mardin’deki bir mahkeme eski ilçe belediye başkanı Ahmet İnci ile Kürt siyasetçi Mehmet Kılıç’ı siyasi etkinliklere katılımları nedeniyle terörizm suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum etti.

3 Şubat: Van’da polis, aralarında Kürt siyasetçilerin de bulunduğu yedi kişiyi gözaltına aldı.

MÜLTECİLER VE GÖÇMENLER

3 Şubat: Türkiye’de yasal olarak ikamet eden Omer Hammud adlı bir Suriyeli mültecinin kaçak sigara satın alma suçlamasıyla Suriye’ye sınırdışı edildiği duyuruldu.

İŞKENCE VE KÖTÜ MUAMELE

31 Ocak: Türkiye-Irak sınırındaki gümrük memurlarının, adı belirtilmeyen bir kadına kötü muamelede buldukları duyuruldu. Yerel valilik konuya ilişkin olarak soruşturma başlatıldığını ve olaya karıştığı iddia edilen iki memurun görevinden geçici olarak uzaklaştırıldığını açıkladı.

31 Ocak: Samsun’daki bir cezaevinde gardiyanlar Mustafa Karakoç isimli bir mahkuma kötü muamelede bulundu.

1 Şubat: Manisa’daki bir cezaevinde gardiyanlar Gürsel Bizci adlı bir mahkuma kötü muamelede bulundu.

3 Şubat: Ortaya çıkan bir video görüntüsünde Mardin’deki bir polis memurunun bir kişiye sokakta fiziksel saldırıda bulunduğu görüldü. Valilik konuya ilişkin olarak soruşturma başlatıldığını açıkladı.

3 Şubat: Elazığ’daki bir cezaevinde Deniz Şah adlı bir mahkumun gardiyanların fiziksel şiddetine uğradığı ve yaralandığı duyuruldu.

4 Şubat: Bingöl savcılığı, Ağustos 2021’de polis tarafından gözaltına alınmasının ardından işkenceye uğradığını iddia eden Sonuç Gürdeğer adlı kişinin şikayetine ilişkin olarak soruşturma başlatmayı reddetti.

SINIR ÖTESİ KÖTÜ MUAMELE

3 Şubat: Geçtiğimiz yıl Azerbaycan’dan kaçırılarak zorla Türkiye’ye götürülen Uğur Demirok adlı işadınının İstanbul’daki bir mahkeme tarafından terörizm suçlamasıyla 2 yıl 2 ay hapis cezasına mahkum edildiği duyuruldu.

KADIN HAKLARI

3 Şubat: Kadın hakları platformları Ocak ayında 31 kadının erkekler tarafından öldürüldüğünü, 28 kadının ise şüpheli şekilde öldüğünü duyurdu.